

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vrednjo v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 6 K, pol leta 3 K in za četrletno 150 K. Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge tujerazpisne države 8 K. Kdor hoče sam po njej, plača na leto samo 5 K. — Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udaje „Katoškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 12 vin. — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvu: Koroška cesta štev. 5, sprejemni naročnine, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat 24 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 16 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala novost“ stane beseda 5 vin. Parte in zabave vsaka pettivrsta 24 vin., izjave in poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka popoldne. — Nezaprite reklamacije so pošiljane prostje.

Kdo zavlačuje vojsko?

V zadnji številki smo hoteli našim citateljem razložiti, kdo pravzaprav zavlačuje vojsko. S podatki, ki smo jih posneli po nemških listih, smo dokazali, da je vsenemska struja, ki ima tudi v naših krajih nekaj pristašev, največja zagovornica nadaljevanja ali zavlačanja vojske.

G. državni pravdnik in stotnik-avditor, ki pregledujeta »Slov. Gospodarja«, predno gre v tisk, pa sta napravila čez večino našega članka črto z modrim svinčnikom in tako je bila v zadnjem Gospodarju na prvi in drugi strani velika bela lisa.

Da pa so bila naša izvajanja v zaplenjenem članku pravilna, dokazuje razprava v nemškem državnem zboru dne 6. oktobra, kjer so socialni demokratje vložili ostro interpelacijo ali vprašanje na državnega kancelarja, v katerem ga vprašajo, zakaj pripusti, da se v Nemčiji in celo med vojaštvom širi vsenemsko gibanje, katero nasprotuje mirovnemu stremljenju in je za zavlačevanje vojske. Ob tej priliki je prišlo v nemški zbornici do burnih prizorov. Poslanci večine nemškega državnega zbora, t. j. katoliška stranka »centrum«, socialni demokratje in liberalci so očitali vsenemski struji, vladi in vrhovnemu armadnemu poveljstvu, da se nalašč goji vsenemsko protimirovno gibanje med armado in ljudstvom. Viharno so poslanci katoliškega centra in socialni demokratje pritrjevali poslancu Landsbergu, ki je v ostrih besedah utemeljeval interpelacijo in bral vsenemskim mogotcem v armadnem vodstvu, v vladi in izven vlade hude levite. Govornik je trdil, da so se na čelo vsenemske stranke in protimirovnega gibanja postavili možje, ki so si v vojski prislužili milijone

in se vojske sploh izkusili niso. Govornik je zaklical: Sram naj bo vse tiste, ki hujskajo za nadaljevanje vojske, ki rujejo proti mirovnemu stremljenju sv. Očeta, cesarja Karla I. in grofa Černina, a poleg tega vlečejo mastne dividende (oziroma čiste dobičke) iz svojih tovarn za orožje, strelivo in drugih vojnih potrebščin. Od vseh strani se sliši vpitje vdov in sirot, ki so izgubili svojce, invalidi in drugi nesrečniki polnijo domovino, a vsenemci v svoji nestrpnosti in iz gole dobičkaželjnosti agitirajo proti miru za zavlačevanje vojske. Nemčija brez zaveznikov vendar ne more celemu svetu narekovati miru. Vojska se vrši, da branimo domovino, a ne da pridobivamo tujega ozemlja, kakor hočejo vsenemci. Pošteno misleči ljudje hočejo mir!

Katoliški poslanec Trimborn je povdarjal, da katoliška stranka želi sporazumni mir, hoče spravo med narodi, kakor jo je začrtal sv. Oče Benedikt XV. v svojem zadnjem mirovnem pismu in kakor jo je označil pred dnevi avstrijski zunanji minister grof Černin.

Pruski vojni minister pl. Stein in državni tajnik dr. Helfferich katerima se očita da sta pristaša vsenemskega gibanja, sta razburjeno odgovarjala govornikom mirovne večine. Dr. Helfferich je izjavil: Če do mož, ki stojijo na čelu armadne uprave in državnega vodstva, nimate zaupanja, potem nima smisla, da bi se dalje govorilo. In v tem trenutku so zaorili po nemški zbornici glasni klici: »Ne! Ne zaupamo Vam!« Dr. Helfferich je razburjen končal svoj govor in je zbežal iz dvorane. Oba ministra sta s svojim neuljudnim, prezirljivim nastopom stališču nemške vlade, posebno državnega kancelarja dr. Mihaelisa močno škodovala. Iz nju nih govorov je bilo videti, kakor da bi bila cela nemška vlada za brezobzirno nadaljevanje vojske. Velika večina nemškega državnega zbora in prebivalstva v Nemčiji je za mir in vlada bo morala sedaj pokazati svojo barvo in se izjaviti, ali je pripravljena zavriniti vsenemsko gibanje. Če tega

ne bo storila, bo dobila nezaupnico in v Nemčiji bo prišlo do velikih notranje-političnih zmešnjav. Mogoče je, da bo moral državni kancelar dr. Mihaelis odstopiti ali pa bo celo razpuščen državni zbor. V ponedeljek se je nadaljevala razprava o interpelaciji socialnih demokratov. Poročilo o tej razpravi priobčujemo na drugem mestu. Iz vsega tega pa se vidi, da se vrši v Nemčiji sedaj hud boj: Na eni strani stojijo pristaši miru, na drugi pa vsenemci, nekaj ministrov, generali in tovarnarji, ki so za nadaljevanje vojske. Veliki boji med obema strujama bodo odločilne važnosti za bodočnost. Upamo, da bo zmagala mirovna struja.

O miru.

Papeževo posredovanje pri četverosporazumu.

»Daily Telegraphu« se z dne 5. oktobra piše iz Rima: Papež je 2. oktobra stavil četverosporazumnim državam svojo novo ponudbo za mirovno posredovanje. Četverosporazumove države se dosedaj niso odgovorile na papeževo ponudbo za mirovno posredovanje.

Mirovna posvetovanja v Vatikanu.

Amsterdamski list »Nieuwe Dag« je prejel dne 5. oktobra iz Rima sledečo brzojavko: Pod predsedstvom sv. Očeta se te dni vršijo v enomer posvetovanja o položaju, ki ga je ustvaril odgovor osrednjih velesil Avstrije, Nemčije, Bolgarije in Turčije na papeževo mirovno pismo. Posvetovanj v Vatikanu se udeležujejo papežev državni tajnik kardinal Gaspari, papežev nuncij v Monakovem, kardinal Frühwirth, ki se sedaj nahaja v Rimu, kardinali Mery del Val, Scapinelli ter tajnik kardinala Gasparija, Tedeschi. Sv. Stolica nadaljuje mirovno gibanje z vso vnemo.

Černinov govor, korak bližje miru.

»Nieuwe Dag« piše: Papeževa ponovna ponudba za mirovno posredovanje pri četverospo-

LISTEK.

Vojni spomini.

(Januš (Jano.)

(Daj.)

XII.

Ob Dnjestru.

Po naši zmagi pri Lauczynu so se umikali Rusi za Dnjester v redu in z občudovanja vredno naglico. Če kdo na svetu, umejeta Avstrijec in Nемец poditi bežečega sovražnika. Rusi so tudi mojstri v umiku; tokrat so frčali pred nami kot ptice po zraku, ne pustivši nam niti najmanjšega plena, še ranjence in mrtve so vozili seboj. V bran, da zadržijo nekoliko naš pogon, so se postavljali le malo in na kratko. Dalekovidni označevalci njih bega je bil divji požar, ki je svigal pomešan z dimom lizajoče uničevalno na celi umični črti. Sovražnik je požigal ter palil gradišča, pristave in židovske naselbine. Sledili smo Rusom v smeri: Nadworna—Horodenka—Dnjester. Na tem pogonu so mi natovorili vodstvo trenja jednega naših bataljonov. Vozaril sem se z vozički tik za četo. Vili smo se v dolgi črti skozi presek razsežnega gozda, ki senči poljane in ravan na galeč okrog za mestom Nadworna.

Jezdec na čelu trena, sem se pogovarjal s častniki od bataljona. Pomenkovali smo se ravnokar: Kako nekaj nepremišljeno nepredvidnega je ta naš pohod preko sredine gozda. Par strelov sovražne artilerije ali pehote in celi bataljon bi se razpršil. Še nismo utegnili dokončati teh razmotrivanj, se je zablislilo, se pokadilo na visoko in počilo nekje na sredini korakajočega bataljona. Bliskoma smo pobledeli, vsak je segnjal po samokres; konji so obstali kot trenutno pribiti k tlem. Pred nami so stopicali konjički in konjarji strojnih pušk. Od teh strojničarjev je eden viknil »Kozaki!« Na ta krik so pritlikavi kopitarji prestrašeno krznili; ljudje in konjički so se spustili v divji beg na vse strani. Za strojničarji se je oprjel pobežni strah še drugega moštva; vsak je drsnil proti grmovju, da se skriva pred kozaki. Moj konj je begal, se izpenjal in divjal, da mi je ofrnila s glave kapa, ves trd od presenečenja sem poškilaval z jednim očesom po gozdu, od katere strani da me bode obrisal kučmasti kozak. Dračje se je lomilo ter pokalo pod nogami beguncev kot bi brusil s strojnico; častniki so upili nad pobežniki; kozakov ni bilo videti od nikoder...

Oziral sem se na okrog po trenu. Na, tako vojaško spretno brzine nisem opazil ni prej ni poznej pri trenarjih kot tokrat. Kakor bi se zadržal na vezbališču nad stotnijo: »Kehrt Euch!« so obrnili

vozniki najtežje vozove in zakalopirali nazaj proti smeri, iz katere smo došli. Še nekaj trenutkov in ni bilo videti nobenega konjskega repa več; le priganjanje voznikov k begu in udrihanje bičev po vplašenih konjskih hrbtcih je še odmevalo iz daljave. Pa o kakih kozakih niti najmanjšega sledu. Vse je begalo le vsled jednega poka in jednega klica: Kozaki! V skoku sem ubral za trenom in se zadiral dobre pol ure nad vozniki, predno so postali in obrnili nazaj proti gozdu. Težje, mnogo pozneje kot tren so zbrali častniki pobežli bataljon. Koliko mož je prisoplo težke sape nazaj v vrsto pa brez pušk in ksp. Kedo je povzročil paniko? Mož, ki je nosil svetilne rakete, se je osmeknil za sprožilni motvoz ob vejo. Raketa se je sprožila in siknila med pokom in dimom v zrak. Ta nedolžni pok rakete in podedovano strašilo: Kozaki! razpršila sta po gozdu nad 700 oboroženih mož. Da bi bil resnično uničen cel razkropljen bataljon, bi bilo zadoščalo kakih 100 kozakov.

Zopetno zbiranje moštva in konj po gozdu nas je zamudilo v toliko, da smo dospeli v nočiče enkrat po polnoči. Našemu majorju sta nagnala v ude beg in tavanje po gozdu toliko merico previdnosti, da mi je naročil: naj se umaknemo s trenom nekoliko kilometrov nazaj z nočiča k pogořišču neke žage, ker bi bil sicer tren preblizu umikajočega se sovražnika. Komaj sem privozil na

zumovih državah ter istočasno miroljubni govor avstrijskega zunanjega ministra grofa Černina ni nobeden slučaj. Govor grofa Černina je velik korak bližje do miru.

Ruska demokracija za mir.

Dne 4. oktobra se je vrsila v Petrogradu konferenca demokratov iz cele Rusije, na kateri je bila z 829 glasovi proti 106 glasovom sprejeta sledeča resolucija za mir: »Neobhodno potrebno je, da se v Rusiji upstavi močna revolucionarna vlada, ki bi zasledovala samo tako politiko, da bi se dosegel splošen in trajen svetovni mir.« Vsled te resolucije baje namerava Kerenski odstopiti. Vsekako je pa pričakovati v Rusiji v bližnjem času dalekosežnih političnih sprememb.

Vojaške oprostitev.

Domobransko ministrstvo je izdalo glede vojaških oseb, ki so oproščene od vojaške službe do kakega gotovega ali določenega roka, sledeče spremembe oziroma sledeče nove določbe: Domobransko ministrstvo bo v bodoče izražalo rok oprostitev na ta le dva načina in sicer z označbo: »Začasno oproščen do...« ali pa »Oproščen s končnim rokom do...« Tistim od vojaške službe oproščenim vojaškim osebam, kojih oprostitev bo označena z »začasno oproščen do...« je dana možnost, da jim bodo smele okrajne politične oblasti (okrajno glavarstvo), če se bo namreč pozneje prosilo za njihovo oprostitev, podeljevati takozvano »čakalno dovoljenje« in sicer za slučaj, če bo ugotovljeno, da traja razlog oprostitev še dalje. Tiste vojaške osebe pa, ki dobijo označbo »oproščen s končnim rokom do...« so načelno zavezane, da morajo, kakor hitro jim poteče rok oprostitev, nastopiti vojaško službo in sicer brez vsakega nadaljnega poziva, ker jim okrajne politične oblasti v bodoče ne bodo smele podeljevati takozvanega »čakalnega dovoljenja«, po katerem so dosedaj smeli počakati doma tako dolgo, dokler ni rešena prošnja za oprostitev. V dosedanem kontrolnem ali nadzorovalnem postopanju dosedaj izdane oprostitev do kakega gotovega roka, pri katerih se še gori navedena načina odločbe nista uporabljala, je tolmačiti tako, da so vsi tozadevni obroki brez izjeme le oprostitev na obrok, ali časovno omejene oprostitev. Dotičniki torej morajo vsi načeloma, ko jim poteče rok oprostitev, brez posebnega poziva odriniti v vojaško službo. Da se pa dožene tudi o teh osebah, če in v koliki meri se nahajajo v takih okolnostih, ki bi utemeljevale njih nadaljno oprostitev, se smejo za nadaljno oprostitev teh oseb vlagati prošnje do dne 25. oktobra t. l. in sicer na način, kakor je bil predpisan za dosedanja vlaganja prošenj. Okrajne politične oblasti smejo, ako je dokazana dejanska potreba, podeljevati čakalna dovoljenja in sicer najdalje do 1. januarja 1918.

Po 25. oktobru pa politične okrajne oblasti na vložene prošnje za oprostitev ne smejo izdajati nobenega takozvanega čakalnega dovoljenja in od te dobe nadalje bodo morali vsi, ki so oproščeni na obrok ali do kakega določenega obroka in ki nimajo kakega dovoljenja in ki tudi niso dobili v odloku označbe »Začasno oproščen do...« brez-

zaukazan cilj in pognal konje na pašo, mi že prinese jezdec povelje: Tren se naj priklopi takoj bataljonu, ker se sovražnik umika? Ravno kar sem zložil jaz in moštvo trudne ude po travi, pa bi že morali zopet naprej. Naravna potreba odpočitka me je vzplamtela s tako silo, da sem sklenil: Ne boš! Sledil bodem s pripragami, kadar se bode meni poljubilo. Ostal sem na onem travniku; pospali smo in konji so se pasli nad 4 ure.

Po krepkem spancu in na široko odprtem zdehanju smo zapregli in vozili prav počasi v zapovedano smer. Brž za požgano žago se vzpenja cesta precej navkreber. Dospevši na vrh klanca sem se zagledal v dolino in iz prs mi je hušnil iz najglobokejšega kotička gorek vzdih: Hvala Bogu, da sem se le zapoznili! Na ravni pod klanecem je tiščalo jeden v drugega nabite polno vozov. V sredino tega klopčiča konj ter voz so brenčale granate ter sikali šrapneli, da se mi kot gledalcu sklepotala kolena pri pogledu na zmede in pobeg obstreljevanega trena.

Blago vidiš

pogojno odriniti v vojaško službo brez vsakega posebnega poziva. Ta določila pa ne veljajo tudi za tiste začasno od vojaške službe oproščene osebe, ki so se morale v mesecu aprilu v svrhu splošne kontrole zgledati in ki se od tedaj niso dobile nobene odločitve, kajti te osebe so do odločitve splošno oproščene od vojaške službe in velja za nje splošna oprostitev za tako dolgo, dokler ne dobijo končnega odloka na vloženo prošnjo za oprostitev od vojaške službe.

Glede podaljšanja oprostitev v korist poljedelstvu je domobransko ministrstvo izdalo sledečo naredbo: Da bi se po možnosti ugodilo zahtevam in interesu poljedelstva ter da se jesenski čas uporabi za jesenska dela na polju, so vse oprostitev poljedelcev, ki so bile veljavne do 30. septembra ali do 31. oktobra splošno, t. j. brez kake posebne prošnje, podaljšane za eden mesec, torej v prvem slučaju do 31. oktobra, v drugem pa do 30. novembra. Za nadaljne oprostitev čez imenovana roka so veljavne prej označene določbe. Prošnje za nadaljne oprostitev je torej vložiti najpozneje do 25. oktobra, ker sicer, če poteče rok oprostitev, prenehajo brezpogojno vse oprostitev. Opozarja se, da se bodo zgoraj imenovane oprostitev čez 31. oktobra oziroma 30. november z ozirom na to, ker bodo v tej dobi jesenska poljska dela večinoma končana, dovoljevale samo v posebno utemeljenih in ozira vrednih slučajih.

Divji kostanj kot krmilo in nadomestilo za milo.

Želod in divji kostanj se dasta dobro porabljeni kot krmilo. Pred leti se ni bilo tako hudo za krmo kot danes, močnih krmil se je še dobilo na vagone in tudi draga niso bila. Danes vsega ni. Nimamo niti suhe krme niti močnih krmil. Kako naj prekrmimo živino?

Nabirati bo pač treba vse, kar se da za krmo porabiti, in sicer listje, želod, kostanj, napravljati bo treba vejnike, kajti letošnjo zimo bo za krmo res trda.

Veliko smo že tako oddali, veliko bomo prav gotovo še morali dati. Vsakdo naj bo pripravljen, da mu zna krme zmanjkati, četudi sedaj misli, da je bo imel dovolj. Zato pa si pripravite nadomestkov za krmila, kakor listja, vejnikov, želoda in kostanja.

Divji kostanj sicer pri nas ni posebno razširjen, vendar ga je v nekaterih krajih toliko, da ga je vredno nabirati. Nabrani kostanj je posušiti na solncu ali v krušni peči, da se koža ali že pred sušenjem razpoči ali pa jo je pozneje ob vsaki priliki lahko streti. Oluščen kostanj je dobro zmleti ali stolci in je nato dejati dobljeni zdrob, oziroma moko v toplo vodo, ki jo pripravimo v čeburu. Tako naj to stoji en dan, medtem pa je večkrat premeševati. Nikdar pa ni za namakanje rabiti vroče vode. Moka se čez noč vsede, nad njo ostane voda, ki jo previdno odlijemo. Nato je to vsedlino zopet za en dan namočiti v topli vodi. Sedaj dobljeno vsedlino lahko krmimo zivalim, ki jo bodo rade vzivale, ker smo iz kostanja s takim namakanjem odpravili (izlužili) eskulin, to je neko snov, ki mu daje grenak okus. Obenem pa smo iz kostanja odpravili tudi saponin, ki zivalim prav nič ne zaleže, pač pa gospodinji, ki ga more prav uspešno porabiti za pranje. Tako namakanje kostanjev zdrob je potem navadno nekoliko kiselkast, kar pa dobroti in užitnosti niti malo ne škoduje.

Pomanjkanje mila in škroba se občuti splošno. Brez škroba bi se slednjič še izhajalo, ali mila, mila ni. Vendar pa naj gospodinje vedo, da se perilo veliko manj umaže, oziroma da ostane delj časa čisto, in se rajši pere, ako je poštirvano. Na to že skoraj nihče več ne misli, ker vsak je vesel, da bi le imel milo. Sicer je hvala Bogu tudi promet z milom urejen in ga dobivamo na karte po nekaj gramov za več mesecev, toda karte pač imamo, ne pa vsaj napol pravega dobrega mila. Ponujajo nam surogate, neko zeleno zemljo, ki perilo prej onesnaži kot pa očisti in drago je, ne izda pa nič. Edini užitek, ki ga ima gospodinja od takega mila je ta, da se lahke veliko in počeno jezi, ako drugače ne najde zadosti prilike za jezo.

Pomagajmo si tedaj sami! Saponin, ki se nahaja v plodu divjega kostanja, je izborno sredstvo za pranje. Pridobivamo ga tako, da posušen divji kostanj zluščimo, ga zdrobimo, oziroma zmeljemo ter to moko en dan v čeburu namakamo v topli vodi ter večkrat premešavamo. Čez noč se kostanjeva moka vsede v čeburu na dno, nad njo ostane voda, v kateri se nahaja iz te moke izluženi saponin. (Glej prvi odstavek). Že ko vodo, v kateri se nahaja saponin prelivamo, vidimo, da se peni kot milnica. Znano je tudi, da se je že prej porabljal divji kostanj, oziroma izvleček iz istega za pranje barvaste obleke.

Kje pa je sedaj škrob? Tudi tega dobimo od kostanja. Olupljen plod je dejati nekaj časa v vodo, nato ga zribamo v stroju, ki služi za napravo drobtin, ter to zopet denemo v svežo vodo ter dobro pregnetemo z rokami in polem precedimo na situ v večjimi luknjami, nato vlijemo na situ vode in premešavamo, ostanek pa odstranimo. Ono, kar smo precedili skozi sito, damo zopet na finejšo žimnato sito ter vse skupaj postavimo za en dan v vodo. Potem vodo odlijemo, usedlino pa denemo zopet na prav fino sito, zalijemo s svežo vodo in premešavamo. Moko, ki smo jo sedaj spravili skozi sito, razgrnemo na kako platneno snažno cunjo ter denemo na topel prostor, da se osuši, ter jo večkrat premešavamo. Suši naj se počasi. Ta moka je škrob od divjega kostanja, ki je popolnoma enakovreden z onim od krompirja in pšenice, ki so ga prej izdelovali. Kjer gospodinji ni mogoče, da si nabere divjega kostanja, pa naj si kupi kostanjeve moke v drogeriji in si napravi škroba. — Kmetovalec.

Letošnja oddaja žita.

Žitni oddelki okrajnih glavarstev pošiljajo te dni na posamezne občine izkaze o oddaji žita. Vsak posamezni posestnik dobi posebno oddajno naročilo (oddajno do.očbo), na kateri je označeno koliko posameznih vrst žita (pšenice, rži, ječmena, ovsa, koruze, ajde, prosa, fižola, konjskega boba in grašice) mora v določenemu roku oddati vojno-žitno-prometnemu uradu. Oddaja je preračunjena na podlagi popisovanja zemljišč, cenitve žetve in poskusnih mlačev. Popisovalci zemljišč so ugotovili, koliko posameznih vrst žita je nasejanega, preračunili so po svoje koliko merijo njive, ki so posejane s pšenico, ržjo itd. Ob tej priliki so popisovalci tudi cenili žetev po razredih (I do V.). Pozneje so žetveni komisarji še enkrat precenili žetev posameznih žitnih vrst ter so tudi napravili poskusne mlačve. Na podlagi teh podatkov je sedaj žitni oddelek okrajnih glavarstev izdelal »posamezne gospodarske liste«, na katerih je označeno, koliko štirijaških metrov, arov ali hektarjev ima posamezni posestnik ali najemnik vsejane te ali one vrste žita, fižola ali krompirja. Ti »posamezni gospodarski listi« so bili ali pa še so te dni razpoloženi pri občini v splošen vpogled. Vsak posestnik ali najemnik zemljišča ima pravico pogledati te gospodarske liste in se prepričati, ali mu ni okrajno glavarstvo kaj napačnega vpisalo. Po nekod so uradniki, ki so sestavljali te gospodarske liste, napravili velike pomote. Nekateri parcele so po dvakrat vpisali, nekaterim posestnikom so pripisali čisto tuje parcele itd. Občinski urad oziroma obč. žetveni komisar mora pomoto popraviti. Če tega ne zahtevaš, se ti zna zgoditi, da bo glavarstvo zahtevalo od tebe žito, fižol ali krompir tudi od tuje njive, ki ti jo je uradnik v seznamu pomotoma pripisal.

Ob priliki pregledovanja posameznih gospodarskih listov se je moralo v te liste vpisati tudi število oseb in število živine. To je važno, ker na podlagi števila oseb, ki jih mora posamezni gospodar prehraniti in na podlagi števila živine, ki jo mora krmiti, preračunati oblast, koliko posameznih vrst žita, fižola ali krompirja mora estati posestniku za domačo rabo.